

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2014-05-

Justitiedepartementet

Enheten för fastighetsrätt och associationsrätt

Bilaga 2 till protokoll 2013/14:28

Dnr 2052-2013/14

Överläggning med civilutskottet den 13 maj 2014

Dagordningspunkt x

Rubrik: Direktiv om företagshemligheter

Dokument: 131128_proposal_sv, 2013/14:FPM42

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden: –

Tidigare behandlad vid möte med civilutskottet: 2014-04-08 (information),
konstitutionsutskottet: 2014-03-04 (information) och 2014-04-08
(överläggning), näringsutskottet: 2014-01-16 (information)

Bakgrund

Det saknas EU-rättsliga regler om skyddet för företagshemligheter.

Kommissionen har låtit göra studier över vilket skydd som finns i medlemsstaterna och har erbjudit alla intressenter att besvara ett frågeformulär.

Enligt kommissionen anser företagen att skyddet för företagshemligheter är mycket viktigt för forskning och utveckling samt för företagens konkurrenskraft. En stor majoritet av företagen anser att dagens skydd är för svagt, särskilt i ett inre marknadsperspektiv. Det resulterar enligt företagen i högre affärsrisker i medlemsstater med ett svagare skydd samt svagare incitament att satsa på forskning och utveckling i samarbete med företag i andra medlemsstater. Likaså menar företagen att det svaga skyddet leder till höga kostnader för förebyggande skyddsåtgärder.

Kommissionen lade den 28 november 2013 fram ett förslag till direktiv. I motiven till förslaget anges som ett allmänt syfte att säkerställa företagens konkurrenskraft och att förbättra förutsättningarna för innovation och kunskapsöverföring på den inre marknaden. Ordförandeskapet lade den 7 maj 2014 fram ett kompromissförslag.

Rättslig grund och beslutsförfarande

Som rättslig grund för beslutet har artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt åberopats. Direktivet ska antas av Europaparlamentet och rådet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Rådet fattar beslut med kvalificerad majoritet.

Svensk ståndpunkt

Övergripande ståndpunkt

Regeringen välkomnar att vikten av ett ändamålsenligt skydd för företagshemligheter har uppmärksamats av kommissionen. En stark och enhetlig nivå för skyddet inom EU är bra för svenska företags konkurrenskraft.

Regeringen verkar för att direktivet ska bygga på en rimlig avvägning mellan företagets intresse av att skydda sina företagshemligheter och andra intressen, t.ex. det fria kunskapsflödet och rörligheten på arbetsmarknaden. Bestämmelserna måste enligt regeringen utformas så att de är förenliga med svensk grundlag om tryck- och yttrandefrihet. Skyddet för företagshemligheter får inte hindra anställda och andra att avslöja brott eller andra allvarliga missförhållanden i en verksamhet.

Analys pågår av kommissionens förslag och kompromissförslaget. Nedan anges regeringens preliminära ståndpunkter i de huvudsakliga delarna av förslagen.

Direktivets syfte och tillämpningsområde

Regeringen välkomnar att det i kompromissförslaget uttryckligen anges att direktivet inte påverkar medlemsstaternas möjlighet att ställa upp kompletterande eller striktare bestämmelser till skydd för företagshemligheter, så länge dessa bestämmelser står i överensstämmelse med vissa angivna artiklar i direktivet, bl.a. artikeln om yttrandefrihet och visselblåsning.

På den svenska arbetsmarknaden förekommer det att arbetsmarknadens parter avtalar i frågor som har bäring på skyddet för företagshemligheter. Detta fungerar mycket väl. När det gäller denna rätt att träffa kollektivavtal om företagshemligheter, liksom rätten för arbetstagare att i vissa fall röja företagshemligheter för sina fackliga företrädare, behöver regeringen bevaka den närmare utformningen av direktivet. Direktivet bör tillåta att arbetsmarknadens parter genom kollektivavtal kommer överens om t.ex. tystnadsplikt eller sekretess- eller konkurrensklausuler, med tillhörande förhandlings-, tvistlösnings- och sanktionsordningar. Att så är fallet klargörs i kompromissförslaget i ett av skälen för direktivet.

Definitionen av företagshemlighet

Definitionen av företagshemlighet är central för direktivets tillämpningsområde och därmed för frågan om rörligheten på arbetsmarknaden. Enligt regeringens mening bör Sverige acceptera förslaget, då definitionen inte begränsar rörligheten på arbetsmarknaden.

Olagligt anskaffande, utnyttjande och röjande av företagshemligheter

Enligt förslaget ska innehavaren av en företagshemlighet ha rätt att ansöka om de åtgärder och sanktioner som anges i direktivet, om företagshemligheten är föremål för olovligt anskaffande, utnyttjande eller röjande.

Regeringen anser den systematik som artikeln ger uttryck för kan accepteras. Att redan anskaffandet av företagshemligheten ska kunna föranleda sanktioner enligt direktivet torde stärka det civilrättsliga skyddet jämfört med den svenska lagen. Som anges ovan bör Sverige verka för att direktivet inte begränsar förhandlingsfriheten och rätten att träffa kollektivavtal.

Yttrandefrihet och rätten att slå larm om missförhållanden

Enligt kompromissförslaget ska de åtgärder och sanktioner som anges i direktivet inte få användas om anskaffandet, utnyttjandet eller röjandet av företagshemligheten ägt rum för att på ett legitimt sätt utöva rätten till yttrandefrihet.

Regeringen anser att Sverige bör kunna acceptera förslaget, eftersom det inte kan anses innebära annat än att rätten till yttrandefrihet får sitt innehåll i nationell rätt. Förslaget är därmed förenligt med grundlagen.

Enligt förslaget ska vidare de åtgärder och sanktioner som anges i direktivet inte få användas om anskaffandet etc. av företagshemligheten har skett för att avslöja innehavarens menliga agerande, oegentligheter eller olagliga verksamhet och anskaffandet var nödvändigt för ett sådant avslöjande och den som anskaffat företagshemligheten handlat i det allmännas intresse.

Som anförs ovan är det viktigt att inte skyddet för den som slår larm om missförhållanden försämrats. Så kan inte anses vara fallet som direktivet är utformat. Regeringen anser emellertid att det bör tas in en hänvisning till nationell rätt, dvs. låta nationell rätt bestämma var gränsen för tillåten visselblåsning går. Detta eftersom direktivet inte lämpligen bör ange de materiella förutsättningarna för när någon ska få slå larm. I annat fall riskerar förslaget att få oönskade effekter för bl.a. arbetsrätten.

Talefrist

Medlemsstaterna ska enligt kompromissförslaget se till att ett anspråk enligt direktivet inte ska få göras gällande om inte en ansökan om åtgärder mot intrångsgöraren görs inom sex år. Medlemsstaterna får bestämma en kortare frist. Regeringen har inte någon invändning mot denna lösning.

Sanktioner och andra åtgärder

Förslaget anger vilka civilprocessuella sanktioner och andra verktyg som ska stå till buds för en innehavare av en företagshemlighet som vill värja sig mot intrångsgöraren. Sanktionerna, t.ex. vitesföreläggande att omedelbart upphöra med intrånget, överensstämmer i allt väsentligt med svensk lag.

Skadestånd

Ett skadestånd ska enligt förslaget stå i proportion till den faktiska skadan. Det ska beräknas på grundval av alla relevanta faktorer, inbegripet storleken på obehörig vinst och omständigheter som inte är av ekonomisk art. Skadeståndet ska också kunna beräknas med utgångspunkt i en fiktiv licensavgift.

Enligt regeringens mening bör Sverige kunna acceptera förslaget, som får anses i allt väsentligt överensstämma med det sätt på vilket lagen om skydd för företagshemligheter har tolkats i doktrin och praxis. Regeringen välkomnar också att det enligt kompromissförslaget finns en uttrycklig möjlighet för medlemsstaterna att särbehandla arbetstagare.

Sekretess under rättegång

Regeringen ställer sig i princip positiv till att en miniminivå för sekretesskyddet för företagshemligheter slås fast i direktivet. En lösning som innebär en absolut sekretess för företagshemligheter och påstådda företagshemligheter är dock inte lämplig, även om regeringen instämmer i utgångspunkten att sekretesskyddet för företagshemligheter bör vara starkt. Det bör sålunda finnas utrymme för domstolen att pröva om det är proportionerligt att förordna om sekretess eller ej. Regeringen har föreslagit ett tillägg som ger uttryck för detta. Huruvida kompromissförslaget är godtagbart behöver analyseras vidare.

Europaparlamentets inställning

Ej känd. Vid utskottets för rättsliga frågor sammanträde den 19 mars 2014 menade rapportören (Marielle Gallo, EPP) att det inte är meningsfullt att presentera något utkast till yttrande före valet.

Förslaget

Se faktrapromemorian.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

Regler om skyddet för företagshemligheter finns i lagen (1990:409) om skyddet för företagshemligheter. Lagen innehåller, utöver vad direktivförslaget aktualiserar, straff för bl.a. företagsspioneri. Regler om civilprocessuella sanktioner finns i lagen, rättegångsbalken och lagen (1985:206) om viten. När ett brott har begåtts är vidare brottsbalkens regler om förverkande m.m. tillämpliga.

Ett genomförande av kommissionens förslag kräver ändringar i lagen om skydd för företagshemligheter. De ändringar som kan bli aktuella rör bl.a. utformningen av de civilrättsliga sanktionerna och den närmare utformningen av lagen som helhet. I sak torde den svenska regleringen dock ligga tämligen nära direktivförslaget. Förslaget om sekretess under rättegång kan föranleda ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget har sannolikt mycket begränsade konsekvenser för statens budget. Kommissionen bedömer att förslaget inte påverkar unionens budget.

Remissinstansernas synpunkter

Se faktapromemorian.

Två samrådsmöten om det pågående förhandlingsarbetet har hållits med arbetsmarknadens parter.